

Ammatillinen kehittyminen digitalisoituvassa työelämässä

Työelämän ja koulutuksen digitalisointia edistetään tällä hetkellä varsin laajasti niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Suomessa julkisten palveluiden digitalisointi on nykyisen hallituksen yhtenä kärkihankkeena ja Valtiokonttorin tehtävänä on vauhdittaa valtion palveluiden uudistumista digitaalisiksi palveluiksi. Digitalisaation nähdään muuttavan työn tapoja, työn organisointia ja työssä tarvittavia taitoja sekä kvalifikaatioita. Kuitenkin tutkimustietoa siitä, kuinka työn digitalisoitumisen eri muodot ovat yhteydessä suomalaisten työntekijöiden ammatilliseen kasvuun, työssäoppimiseen ja osaamisen kehittämiseen on vielä hyvin niukasti. Tässä tutkimuksessa tartutaan aiheeseen tutkimalla valtionhallinnon työntekijöiden näkemyksiä digitalisaation ja ammatillisen kehittymisen suhteesta. Tutkimuksessa tarkastellaan sitä, millaisia näkemyksiä valtionhallinnon työntekijöillä on digitalisaation mahdollisuuksista ja haasteista ammatilliselle kehitymiselle.

Tutkimusaineisto (N=101) kerättiin eläytymismenetelmällä vuonna 2017 Suomen valtionhallinnon henkilöstöltä. Eläytymismenetelmässä vastaajat kirjoittavat kirjoitelman orientaatiotekstin, niin kutsutun kehyskertomuksen, johdattelemina. Olennaista menetelmässä on, että kehyskertomuksia on aina vähintään kaksi ja ne eroavat toisistaan yhden tekijän suhteen. Tässä tutkimuksessa vastaajia pyydettiin kirjoittamaan tarinoita siitä, kuinka digitalisaatio on edistänyt tai estänyt ammatillista kehittymistä tulevaisuudessa. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen alustavat tulokset osoittavat, että ammatillisen kehittymisen näkökulmasta katsottuna digitalisaation mahdollisuudet ja haasteet yhdistetään hyvin samankaltaisiin työelämän muutoksiin. Sekä myönteisissä että kielteisissä kertomuksissa kuvattiin samanlaisia työelämän muutoksia, kuten automatisaatiota ja etätyöskentelyä, ja ammatillisen kehittymisen kannalta avainasemassa esitettiin olevan se, kuinka muutokseen suhtauduttiin sekä minkälaisia edellytyksiä ja mahdollisuuksia kehitymiselle nähtiin olevan. Kertomusten mukaan digitalisaatio voi tukea ammatillista kehittymistä mahdollistamalla oman työtehtävän, osaamisen ja työroolin kehittämisen, mutta toisaalta olosuhteet ja työntekijän kielteinen suhtautuminen saattavat toimia kehitystä rajoittavina tekijöinä. Tutkimus toimii tutkimusavauksena ammatillisen kehittymisen ja digitalisaation välisen suhteen tarkastelulle ja auttaa rakentamaan ymmärrystä siitä, kuinka digitalisoituvassa työelämässä voidaan tukea työntekijöiden työuran hallintaa, oppimista ja ammatillista kehittymistä.